WASHINGTON DC

І чужому научайтесь,
й свого не цурайтесь . . .
Т. ШЕВЧЕНКО

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація: "Svoboda", 81-83 Grand St. Jersey City, N. J.
HEnderson 4-0237
УНСоюз: HEnderson 5-8740
Тел.: з Ню Йорку:
BArcly 7-4125
УНСоюз: BArcly 7-5337

РІК LXVIII. Ч. 219. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, П'ЯТНИЦЯ, 16-го ЛИСТОПАДА 1962 6 ЦЕНТІВ — 6 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, FRIDAY, NOVEMBER 16, 1962 No. 219. VOL. LXVIII.

КЕННЕДІ І АДЕНАУЕР ОБГОВОРЮЮТЬ СВІТОВІ ПРОБЛЕМИ

Вашингтон. — Німецький канцлер Конрад Аденауер в першому дні побуту в столиці ЗДА, 15-го листопада, кілька разів конферував із президентом Кеннеді і був на полуденку в Білому Дому. Не видали жадного комунікату про розмови між двома державними мужами, і преса тільки з натяків здогадується, про що розмовляв німецький гість із Президентом. Важливими для оцінки політичної ситуації є ті промови, які виголосили під час полуденка Кеннеді і Аденауер. Розмови велися про кубинську кризу та її значення для світової політики, про справу Берліну та про оборону Західньої Европи. Преса підкреслює, що ті розмови були щирі та шанобливі, але з розмов обидвох державних мужів на майдані перед Білим Домом і під час полуденка видно було, що була дещо напружена особиста атмосфера між 45-річним Президентом та 86-річним канцлером. Кеннеді сказав, що Аденауер вів мудру політику, коли приєднав Німеччину до Европейської Спільноти і тим запевнив собі місце в історії. Він вітав німецького гостя як „давнього, цінного і відважного приятеля". Але Кеннеді згадав і про великі зміни в світі, і на Заході і на Сході, — і про те, що діє тепер нова генерація провідників, яка будує на досвідах минулого. Аденауер, відповідаючи на промову Президента, ще більше підкреслив різниці віку і світогляду. Він сказав, що його „політична пам'ять" є ще і надалі дуже молода, і що вік має менше значення, як досвід. Канцлер сказав, що німці є вдячні Америці за ту допомогу, яку дістали вони були після „жахливої катастрофи" по другій світовій війні. І тому то, казав Аденауер, „німці є віддані таким американським засадам, як свобода і воля". „Очевидно, і німці мають свої хиби. Хто їх не має? Але Господь прощає деякі з тих прогріхів, і тому, я гадаю, треба, щоб і люди простили німцям їхні старі гріхи, якщо вони не допускаються нових. Але я певний, — казав німецький канцлер, — що і німці дечого навчилися з минулого". У своїй промові натякнув канцлер і на ту аферу з тижневиком „Дер Шпігель", внаслідок якої були заарештовані видавці і редактори того часопису, та запевнив Президента і американських політиків, що „ніхто" в Німеччині не думає про те, щоб відбирати волю пресі. Аденауер кілька разів ґратулював Президентові за те, що він рішуче виступив проти Куби. На думку німецького канцлера ЗДА втішаються перемогою в цій справі, а Хрущов мусів погодитися на поразку. Кубинська криза ще раз дала світові нагоду побачити Хрущова таким, яким він дійсно є. Преса підкреслює, що це є головна думка Аденауера, який домагається, щоб американський уряд не довіряв совєтським політикам, твердо протиставився комуністичним домаганням, бо представники Москви відступають, коли побачать силу. Кеннеді конферував з Аденауером сам на сам, пізніше присутні були при розмові міністер закордонних справ д-р Ґергард Шредер та державний секретар Дін Раск, а під час третьої конференції були присутні дорадники з обидвох сторін. Гадають, що на нарадах вирішили, що не можна вирішувати справи Берліну, поки не буде вияснена кубинська криза. Аденауер конферує з Кеннеді і в четвер 15-го листопада.

КАНЦЛЕР АДЕНАУЕР У БІЛОМУ ДОМІ

Канцлер Західньої Німеччини Конрад Аденауер промовляє до мікрофонів, уставлених перед Білим Домом, під час зустрічі з президентом Кеннеді.

Збільшилося число затруднених нефармерських робітників

Вашингтон. — Заступник асистента секретаря праці Сеймор Волфбейн повідомив, що в місяці жовтні ц. р. число затруднених нефармерських робітників збільшилося на 58,000 і було рекордово високе — 56,308,000. Але число тижневих годин праці в тому самому періоді дещо зменшилося і становило 40.1, а у вересні воно виносило 40.4. Волфбейн заявив, що важко є уважати змейшення числа тижневих годин праці промислових робітників за показник погіршення економіки, бо в тому періоді були два вільні від праці дні День Колюмба і Йом Кіпур. Найбільше зросло число тих працівників, які є затруднені в стейтових та міських аґенціях — на 134,000. При будовах число затруднених збільшилося на 57,000, а в харчовій промисловості на 63,000. Представник департаменту праці стверджує, що числа про затруднених в місяці жовтні ц. р. свідчать про те, що економіка країни все ще зростає в дуже повільному темпі, і що треба заходів, щоб темп росту економіки приспішити.

Банк Канади зменшив відсотки з 5-ох до 4-ох

Оттава. — Банк Канади значно зменшив відсотки від своїх позичок, які становили 5, а тепер виносять тільки 4. В червні цього року відсотки в Канаді були усталені на 6. Губернатор Банку Канади Луїс Расмінски заявив, що зменшено відсотки на те, щоб влегшити умови кредиту. В червні уряд рішився був збільшити відсотки на те, щоб цим способом притягнути чужі капітали до Канади, і тим самим зменшити платничий дефіцит із закордонними державами. Тепер канадійська економіка потребує дешевого кредиту. Центральний банк розуміє потребу притягати капітали до Канади, але тепер найважливішим є те, щоб полегшити кредити та оживити економіку.

Міжнародна Антикомуністична Конференція на Мальті схвалила резолюцію про підтримку для поневолених Москвою народів

Валетта, Мальта. — Міжнародна Антикомуністична Конференція, що відбувалася тут в днях 27-го жовтня до дня 4-го листопада ц. р. і в якій брали участь представники українців, між ними Ярослав і Слава Стецько, д-р Володимир Янів, д-р В. Микула, закінчилася схваленням ряду резолюцій із засудженням совєтсько - московського імперіялізму і московської тиранії і з вимогою підтримки для поневолених Москвою народів. Основну резолюцію в цьому напрямку із заявами признання для президента Кеннеді і його політики у відношенні до Куби і з вимогою підтримки для визвольних змагань України, Білоруси, Литви, Латвії, Естонії, Грузії, Вірменії, Угорщини й інших країн та народів Східньої і середньої Европи подав дня 30-го жовтня на розгляд конференції кол. конґресмен ЗДА Чарльз Керстен і вона була прийнята одноголосно всіма учасниками конференції. Так же само була прийнята одноголосно поставлена д-ром Яновим резолюція із закликом до оборони переслідуваної комуністичними режимами християнської Церкви, і її в'язнених та переслідуваних ієрархів, між ними Митрополита Йосифа Сліпого, резолюція п-і Слави Стецько про конечність започаткувати політичну офензиву проти Москви і поставлені президією конференції та одноголосно прийняті резолюції з вимогою зірвання дипломатичних взаємин із большевиками та про засудження скритовбивств, організованих совєтською таємною поліцією і спрямованих проти провідників визвольних рухів.

Айзенгавер предкладає трипунктову програму для підтримки економіки

Ню Йорк. — Колишній президент Д. Д. Айзенгавер, промовляючи на річному прийнятті в Економічному Клюбі в готелі Астор, рекомендував трипунктову програму, щоб піднести економіку країни. Він домагався, щоб економіка могла розвиватися свобідно, без тих обмежень, які стараються завести демократичний уряд. На думку колишнього президента треба б конче стабілізувати долляр та припинити зріст цін на товари і за виконану працю. Третім пунктом Айзенгаверової програми є зменшення прибуткових податків. Айзенгавер не пропонував жадної зміни в структурі податкової системи, але домагався зменшити прибуткові податки, щоб скріпити ріст економіки. Але Айзенгавер рекомендує зменшити податки і одночасно зменшити федеральні видатки, бо збільшуваний федеральний дефіцит, — не означає здорової економічної політики. Крім Айзенгавера промовляв ще і генерал Л. Д. Клей, який сказав, що добре зробив президент Кеннеді, встановивши карантену Куби, а не повну бльокаду острова, яка в першу чергу шкодила б кубинському народові.

Канада виступає з Міжурядового Комітету в справах европейського переселення

Оттава. Представник уряду повідомив Міжурядовий Комітет в справах европейської еміґрації про те, що з днем 1-го січня 1963-го року Канада перестає бути членом того Комітету. Представник Канади не подав причини цього кроку, але директор цього Комітету Б. В. Гавеман заявив, що це, мабуть, дістанеться тому, що, на думку канадійського уряду, Міжурядовий Комітет вже в головному закінчив свою працю в ділянці перенаселення Европи та допомоги політичним втікачам.

СОВЄТИ РОЗБУДОВУЮТЬ СВОЮ МОРСЬКУ БАЗУ НА КУБІ

ЗДА ПРОДОВЖУЮТЬ БЛЬОКАДУ І ВИМАГАЮТЬ ВИВЕДЕННЯ З КУБИ СОВЄТСЬКИХ БОМБОВИКІВ І ПРИПИНЕННЯ РОЗБУДОВИ РИБАЛЬСЬКОГО ПОРТУ В МОРСЬКУ БАЗУ

Вашингтон. — Державний департамент підтвердив в заяві свого представника Лінкольна Вайта, проголошеній дня 14 листопада ц. р., повідомлення, що Совєти розбудовують заінстальований ними нібито, як рибальська пристань, порт у Ванес в північно - східній Кубі у свою військову морську базу. Встановлено цей факт з допомогою летунської розвідки і у зв'язку із цим американський уряд повідомив офіційно Совєтський Союз, що ЗДА трактують розбудову цієї бази, як дальшу загрозу для безпеки Західньої гемісфери і започаткують в разі потреби відповідні заходи в цій справі. У проголошеній Вайтом заяві державного департаменту стверджується далі, що будують „рибальський порт" у Ванес Совєти на підставі окремого договору з Кубою і що започатковані там інсталяції можуть бути вжиті для кораблів різного роду, значить, і військових. Водночас із цим Вайт сповістив, що Совєти хоч і забрали свої ракети із Куби, але ж далі вдержують там свої бомбовики і відмовляються їх забрати, оправдуючися, що вони вже продані Кубі і Совєти не можуть ними диспонувати. В цій справі відбуваються безупинні переговори між репрезентантами ЗДА і СССР в Об'єднаних Націях. У зв'язку з цими переговорами й евентуальним приїздом до Ню Йорку Анастаса Мікояна, який цілих два тижні уже конферує з Кастром на Кубі, в американській пресі появилися повідомлення, що совєтський прем'єр Нікіта Хрущов мав переслати президентові Кеннеді нового листа, в якому погоджується забрати стаціоновані на Кубі совєтські бомбовики, але вимагає від ЗДА відповідних концесій для Куби, зокрема ґарантій, що ЗДА респектуватимуть суверенність Куби і не започаткують супроти неї агресивних дій. Цього листа мав одержати президент Кеннеді вже кілька днів тому, але американський уряд з якихось оглядів його не публікує. Тому, що наявність цих бомбовиків на Кубі є евідентною загрозою для безпеки ЗДА, американський уряд продовжує бльокаду Куби і вимагає категорично їх усунення, ставлячи цю вимогу, як передумову до дальших розмов в справі розв'язки кубинської кризи. Дехто в урядових колах Вашинґтону сподівається, що Совєти виконають цю совєтську вимогу, так же само, як вони поступилися в справі забрання совєтських ракет із Куби.

Неру покладає свої надії на „добрі побажання" Совєтського Союзу

Ню Делі. — Індійський прем'єр Неру, виступаючи в середу дня 14-го листопада в парляменті із звідомленням про актуальну політичну ситуацію, заявив, що „добрі побажання" Совєтського Союзу для Індії є „великою потіхою для Індії" і що індійці сподіваються на прихильність СССР теж і в майбутньому. Виголошував свою промову Неру після того, як він відбув одногодинну розмову із совєтським амбасадором Іваном А. Бенедіктовим, який після зустрічі з Неру виїхав зараз же на другий день до Москви нібито у зв'язку із пленумом Центрального Комітету КПСС, що починається там цими днями. Звітуючи частинно про свою розмову з совєтським амбасадором, Неру ствердив, що справа із ставленням Совєтського Союзу до конфлікту Індії з комуністичним Китаєм досить скомплікована, і що індійці не можуть вимагати, щоб Совєти ішли проти своїх комунокитайських союзників. Цього ж самого дня офіційно повідомлено, що новим міністром оборони Індії на місце усуненого Крішни Менона став И. Б. Чаван, прем'єр індійської провінції Магараштра. На міністра господарства й оборонної координації найменовано Т. Т. Крішнамачарі і на міністра оборонної продукції К. Р. Рамалга.

В комуністичній Польщі організують нову армію „Народної Оборони"

Варшава. — Створена і підтримувана польським комуністичним урядом „громадська" організація „Ліґа Приятелів Польського Вояка", яка нараховує один мільйон членів, має стати зав'язком нової польської сухопутньої армії. Цю організацію перейменовано на „Лігу Національної Оборони" із завданням „класти суспільні підвалини для оборони країни в окремих областях". На керівника цієї організації і команданта майбутньої армії найменовано генерала бриґади Францішка Ксенжарчика. В рямцях Ліґи мають бути зорганізовані з'єднання самооборони по всій країні й основним її завданням має бути технічний і військовий вишкіл загалу членства, як допоміжної сили для реґулярної польської армії. Досі ця Ліґа діяла тільки в ділянці пропаґанди, популяризуючи серед населення потребу сильної польської армії і її збройної готовости.

Республіканці домагаються більшого числа професійних політиків у партійних організаціях

Вашингтон. — Кілька республіканських політичних провідників заявляють, що їхня партія повинна мати в своїх організаціях більше фахових професійних політиків. Досі навіть голова Республіканців Крайового Комітету конґресмен Вілліям Е. Міллер із Ню Йорку не був платним урядовцем, тільки ще сам збирав гроші на партійний фонд. Тепер більшість республіканських провідників бачить, що в міських, стейтових і федеральних партійних організаціях повинні бути платні працівники, які весь свій час присвячували б політиці і могли б добре визнаватися на всіх політичних проблемах. Після виборів республіканський провід поробив такі організаційні висновки: 1. губернатор Нелсон А. Рокефеллер має найбільші вигляди стати кандидатом Республіканської партії в 1964-му році: 2. вибори виявили, що в цій партії скріпилися ліберально поміркованi елементи, які, можливо, надаватимуть характер республіканській політиці; 3. всі бачать, що праве крило Республіканської партії не мало успіхів у виборах.

Успішна кампанія проти курення між учнями й студентами в Ню Йорку

Ню Йорк. — Нюйоркський Протинікотиновий Комітет почав кампанію проти курення між учнями середніх та академічних шкіл міста Ню Йорку, яка має поважні успіхи. Майже половина з кільканадцятьох соток учнів гайскулу ім. Морріса в Бронксі, які побачили фільм про те, як шкодить курення цигарок здоров'ю людини, вирішили припинити курення. Цей фільм мають показувати в усіх нюйоркських коледжах і університетах та в більше, як 200 гайскулах. Більше як 1,100 учнів згаданої школи виповнили квестіонар. 75% із них курили, але велика частина їх вирішила припинити курення. Фільм називається: „Чи варто курити?" Він, між іншим, показує, як баґа осідає на легенях курця, і те, який вплив має дим із цигарок на щурів. Курення між юнаками й юначками є дуже поширене, і конечна є боротьба проти цього явища, якщо нарід має бути здоровий в найближчих поколіннях.

В АМЕРИЦІ

● **В державному лісі** коло Селіди в Колорадо вже вибрали ялинку для президента Кеннеді, яка має стояти на площі перед Білим Домом. Ялинку, 85 стіп завдовжки, завантажили на дві залізничі платформи і везуть її до Вашингтону.

● **В Гавані** повідомили про заарештування Міґуеля Оразка Кресто, який мав бути провідником групи саботажистів на Кубі та нищити копальні і фабрики. Він мав прибути на Кубу із ЗДА. Представник Федерального Бюра Інвестиґацій у Вашингтоні відмовився потвердити цю вістку.

● **Компанія Дженерал Електрік** повідомила, що вона мобілізує своїх фахівців на те, щоб відограти більшу ролю в плянах Крайової Аеронавтичної Адміністрації здійснити проєкт Аполло та вислати людину на Місяць.

● **В Торонті** мають збудувати найвищий будинок в Британській громаді держав. Ця будівля має коштувати $60 мільйонів і буде від 55 до 60 поверхів заввишки понад рівнем вулиці. Назва його буде така: Будинок Домініяльного банку в Торонті. Будову мають закінчити в 1967-му році, в 100-річчя Канади.

УКРАЇНСЬКА КАТОЛИЦЬКА ПАРАФІЯ В ДЖЕРЗІ СИТІ ВІДЗНАЧАЄ СВОЄ 75-РІЧЧЯ

Сл. п. о. Григорій Грушка, перший парох церкви св. апп. Петра і Павла в Джерзі Ситі (1889 - 1896), основоположник „Свободи" і УНСоюзу.

Впр. о. декан Антін Борса, теперішній парох церкви св. ап. Петра і Павла в Джерзі Ситі.

Церква св. апп. Петра і Павла в Джерзі Ситі, збудована 1902-го року.

Джерзі Сити. — Місцева українська католицька парафія св. апп. Петра і Павла врочисто відзначить в найближчу неділю, 18-го листопада, 75-річчя свого існування. Ця парафія, встановлена в 1887-му році, є другою найстаршою українською станицею в З'єдинених Державах Америки. Зорганізував її в 1887-му році перший український католицький священик, о. Іван Волянський, висланий до Америки в 1884-му році кардиналом Сильвестром Сембратовичем для духовної опіки над українськими еміґрантами. Першу українську католицьку парафію в ЗДА зорганізував о. Волянський у містечку Шенандоа в Пенсилвенії, де він зупинився з дружиною після приїзду до Америки. Перша Служба Божа в українському католицькому обряді була відправлена там 19-го грудня 1884-го року, в свято св. о. Миколая. Другою з черги й була церква св. апп. Петра і Павла в Джерзі Ситі, заснована 1887-го року, опісля церкви в Олифанті (1888), Шамокін (1890), Питсбурґу (1891), Кармел (1891), МекАду (1891), Філядельфії (1893) та Рамі (1893). Першим парохом новозорганізованої парафії св. ап. Петра і Павла в Джерзі Ситі був о. Григорій Грушка, що перебував тут від 1889 до 1896-го року і в 1893-му році почав видавати „Свободу", передвісника і основника Українського Народного Союзу. Тим то й ці інституції, Український Народний Союз та його офіціяльний орган „Свобода", що в наступному 1963-му році відзначатиме своє 70-річчя, були безпосереднім наслідком та мали свій початок в організації цієї другої в Америці української католицької парафії св. апп. Петра і Павла в Джерзі Ситі. Врочисте відзначення 75-річчя цієї парафії в найближчу неділю, 18-го листопада, буде получене із благословенням каплиці в новій величавій парафіяльній школі при вулиці Бентлі, збудованій також при допомозі гіпотечної позички УНСоюзу. У програмі врочистостей, що почнуться о год. 2-ій по полудні, є процесія від парафіяльного будинку при тій же вулиці до нової школи, благословення каплиці та Служба Божа, яку відправить всч. о. Ол. Крохмальний в сослуженні всч. о. М. Михайлова, о. В. Танчака, о. М. Федоровича та о. Ст. Сулика. Проповіді виголосять всч. о. Г. Саган англійською та всч. о. Боднар українською мовами. О год. 6-ій ввечері відбудеться в великій залі Народного Дому ювілейний бенкет, з промовами і мистецькою програмою. Дальші ювілейні врочистості та благословення нової школи відбудуться в пізнішому часі з участю ВПреосв. Кир Амврозія Сенишина, Митрополита Української Католицької Церкви в ЗДА, який, перебуваючи в Римі на Вселенському Соборі в Ватикані, не міг взяти участи в запланованих уже раніше теперішніх врочистостях.

У СВІТІ

● **Альжирський прем'єр Ахмед Бен Белла**, який підтримує Фіделя Кастра і проводить „соціялізм" у реформах в Альжирі, заборонив комуністичній партії Альжиру перевести пресову конференцію, на якій альжирські комуністи хотіли з'ясувати своє становище до режиму Бен Белли. Однак комуністи не хочуть доводити до одвертого розриву з Бен Беллою і наразитись на поставлення поза законом і тому запевняють, що вони „підтримують" його уряд і що та заборона була „непорозумінням".

● **В Південно - африканській Унії** засуджено на 5 років в'язниці колишнього генерального секретаря розв'язаного владою Африканського Національного Конґресу, за те, що він намовляв автохтонних муринів до страйку та що виїхав з краю без леґального пашпорту. Уряд Гендріка Верверда веде гостру расову політику і суди йдуть по тій самій лінії.

● **Західньо - німецький міністер оборони Франц Йосиф Штравс** признав, що з його доручення німецький військовий атташе в Мадриді поінформував еспанські власті, що в Західній Німеччині видано стежні листи за журналістом Конрадом Алерсом, автором статті в журналі „Дер Шпіґель", з виявленням різних тайних військових подробиць. На цій основі еспанська поліція арештувала Алерса і видала його західньо - німецьким властям. Німецькі соціялісти знялі з цього приводу крик проти уряду Аденауера.

● **Член роду Габсбурґів**, донька генерала, команданта цісарської ґвардії у Відні за Франца Йосифа І, мати Марія Аґнес, Чину Сестер Францісканок, померла 3 листопада ц. р. у Клівленді в Америці у віці 92 років. Вона була монахинею впродовж 75 років, вступивши до монастиря у Відні. До ЗДА прибула в 1921 році і від того часу тут перебувала.

СВОБОДА — SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893

Ukrainian Newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc., 81-83 Grand St., Jersey City, N.J.

Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N.J. Accepted for mailing at special rate of postage provided for by Section 1130 of Act of October 3, 1917 — authorized July 31, 1918.

Subscription Rates: One year $12.00; six months $6.25; three months $3.25.—Jersey City & Foreign Rates: One year $14.00; six months $7.5;0 three months $4.00. For UNA members monthly 65¢.

Статті і дописи, підписані авторами, не мусять відповідати поглядам Редакції. Редакція застерігає собі право в потребі виправляти і скорочувати надіслані матеріяли. Незамовлені матеріяли повертається тільки тоді, коли автор собі це виразно застеріг долучивши заадресовану коверту з відповідною поштовою оплатою. — За зміст оголошень Редакція не відповідає.

Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N.J.

Москва перейменовує

Окупувавши в 1919 - 1920 роках Україну, московські большевики позміняли назви багатьох українських міст — з тенденцією наблизити їх до російської вимови і зв'язати якнайтісніше з історією не лише „братнього" російського народу, але передусім з історією російської імперії, пересмником імперіялістичних традицій якої став совєтський режим. Деякі із цих змін були подиктовані намаганням викреслити з географічної мапи окупованої країни назви, накинуті ще царським режимом, і проти таких змін не можна було б мати заперечень, якби вони йшли по лінії українських традицій і були пов'язані з історією України чи її постатями. Але таких випадків було дуже мало. Так, наприклад, перейменовуючи Катеринослав, совєтські окупанти, відкинувши надану в час української державности і зв'язану із світлими традиціями української історії назву Січеслав, зробили з цього міста російський Днепропетровск, чи в українській транскрипції, в чужому для духа української мови звучанні Дніпропетровськ. Так само, для прикладу, відкидаючи стару і засвоєну в українській мові назву міста Юзівка, встановлену за прізвищем англійського промисловця Юза, перейменували його на Сталіно, а недавно ще раз — на Донецьк, проти чого знову ж не можна в засаді протестувати, бо виведена ця назва від української ріки, хоч, правда, у зрусифікованій, чужій для української мови формі. Цілком по лінії російського імперіялізму пішло перейменування західньоукраїнського міста Жовква, якому надано прізвище російського летуна Нестерова, що згинув під час першої світової війни в його околиці і що нічого спільного з Україною не мав.

Подиктоване виключно тенденцією зближення вимови цієї назви до російської було здійснене після окупації Західньої України совєтськими арміями в 1939-му році перейменування міста Станиславів на Станіслав.

Реагуючи, мабуть, на слушне незадоволення українців з цього приводу і бажаючи викреслити з народної пам'яті Станиславів, як назву, зв'язану, з одного боку, з польським коронним гетьманом Станіславом Потоцьким, що виступав збройно не лише проти Б. Хмельницького, але й проти Москви, б'ючися проти москалів під Чудновим 1660-го року, а з другого боку, щоб перекреслити традицію Станиславова, як столиці „буржуазно - націоналістичної" Західньо - Української Народної Республіки, експозитурний Верховний Совєт УССР ще раз перейменував це місто, нібито на бажання трудящих і громадських організацій, у сприйнятливому для українців напрямку. Указом з 9 листопада 1962-го року перейменовано дотеперішній Станиславів - Станіслав на Івано-Франківськ. Звичайно, не можна мати нічого проти перейменування цього міста на пошану великого українського поета і патріота Івана Франка, але треба протестувати, що цю нову назву встановлено в цілком чужому для українців звучанні Івано-Франківськ, тоді як справді по-українськи ця назва мала б звучати Івано-Франкове або вже хоч би Івано-Франківське. Встановлюючи цю чудернацьку з погляду української мови назву, московські окупанти довели ще раз, що їм іде не про шанування Івана Франка, який, якби жив, гостро протестував би проти такого русифікування свого імени, а про дальшу русифікацію і закріплювання російського наїзництва в окупованій Україні. Що йде воно по тій лінії, доводять і прізвища нагороджених з приводу проголошення указу про перейменування Станиславова „станиславівців": Рождественський, Артамошкіна, Вискваріна, Голубков, Драгльова, Кваснікова, — усе імена, які за час понад 250-річного існування цього міста в його історії не траплялися, і які свідчать, що в цьому українському місті починає переважати вже зайшлий московський елемент.

Повалені кандидати

Програ Ричарда Ніксона у виборах губернатора Каліфорнії припечатала його політичну кар'єру. На прощальній пресовій конференції, на якій Ніксон висловив гіркі докори на адресу ніби несправедливої супроти нього преси, він потвердив, що відходить геть з політичного життя. З цього приводу в американській пресі звертають увагу на шкідливу для громадського життя і для держави дивну американську традицію, згідно з якою навіть дуже талановиті, здібні, досвідчені й вартісні політики та державні діячі, програвши двічі вибори — мусять зникати з політичної арени.

Ричард Ніксон, колишній конгресмен, сенатор і віце - президент, який здобув собі міжнародне ім'я своїми подорожами по широкому світі, як репрезентант ЗДА, — це не перша жертва такої дивної системи й традиції. Така сама доля стрінула Вільяма Новленда, колишнього наступника Роберта Тефта на становищі лідера республіканської більшости в Сенаті, потенціяльного кандидата у виборах на президента ЗДА. Рішивши проміняти сенатський мандат на становище губернатора в Каліфорнії, Новленд програв вибори в користь того самого Едмунда Бравна, що тепер переміг Ніксона, і був примушений перейти на становище видавця - редактора провінційної газети. За нашої пам'яті сталося те саме з Гаролдом Стассеном, колишнім губернатором Міннесоти, колишнім президентом Пенсилвенійського університету і членом першого уряду Д. Айзенгавера. Програвши двічі вибори на терені Пенсилвенії, Стассен зник із шпальт газет. Те саме стосується двократного губернатора стейту Ню Йорк, двократного невдалого кандидата на президента, противника Гаррі С. Трумана, Томаса Дюї, тепер адвоката в Ню Йорку. Адлей Стівенсон, колишній іллинойський губернатор, програвши двічі вибори в користь Д. Айзенгавера, був би теж пірнув у забуття, ставши — як тепер Ніксон — „безробітним адвокатом", якби не прийшов до влади Джан Кеннеді, який покликав його на амбасадора ЗДА в Об'єднаних Націях. В межах повіту чи міста, де фінансування виборчої кампанії не вимагає особливих фондів, амбітна й середньо-заможня особа може дозволити собі ще на кількакратне кандидування без уваги на партійне призначення і партійну підтримку. У виборах губернаторських, президентських і конгресових це річ майже виключена: „дика" кандидатура, проти офіційних кандидатів обох партій, не має ніяких виглядів на успіх і вимагає великих фондів.

Партії з-правила не затверджують кандидатури осіб, які програли двократно у виборах, вважаючи, що вони перестали бути атракційними для виборців і не мають виглядів на перемогу. Тим часом — як це видно з усіх вгорі наведених прикладів — іде дуже часто про осіб, що є дійсно політичними індивідуальностями, без уваги на те, чи вони республіканці чи демократи, і які на попередніх своїх державних чи законодатних становищах здобули великий досвід і виявили непересічні здібності. Партії, відкидаючи їх набік з причини нібито виборчої їх неатракційности, роблять кривду не тільки їм, але й державі. Такі діячі мали б шанси в нових виборах, коли б самі партії не створили такої традиції.

Очевидно, що ця традиція спричиняє й чисто людські трагедії, тим паче, що здебільша, як у всіх наведених вище випадках, іде про людей у силі віку, з великими можливостями праці. Правду кажуть, що демократія — найтрудніша державна система, яка вимагає найбільшої зрілости народу. Але, демократія має за собою вже круглo двотисячну традицію, і хоч вона має свої тіні, то вони тільки підкреслюють її вартості, більші і триваліші від будь-якої іншої системи.

ДЕ ҐОЛЬ ВОЮЄ З ПАРТІЯМИ

Париж. — Напередодні референдуму, що відбувся 28-го жовтня, де Ґоль заявив, що коли вислід всенародного голосування буде невиразний, він відійде. Всі закричали, що це — шантаж, бож „ні" у референдумі означало заперечення способу вибору майбутнього президента, означало непогодження із способом вирішування зміни конституції, протестувало проти способу поставлення питання, яке треба було вирішити, але більшість тих, що збиралися заявити „ні", не мали наміру усувати де Ґоля чи заперечувати сучасний режим і його осяги. Проти де Ґоля були лише комуністи і крайні праві. Разом вони становлять поважне число, але не такий уже великий відсоток виборців.

Та годі собі було уявити відхід де Ґоля, бо на це він не має морального права. Адже „ні" торкалося способу вибору його наступника, а не особи генерала і його діяльности. Тому Жан-Жак Серван-Шребер виразно писав в „Експресі": „Голосуйте „ні", щоб заманіфестувати ваш протест проти метод де Ґоля у вирішуванні устроєвих справ. А відійти він не може, бо інакше показав би себе авантюрником. Він же все таки голова держави, леґально вибраний і наділений великою відповідальністю".

„Ні" було багато, але не стільки, щоб де Ґоль мав підстави уступити.

Разом із заморськими департаментами на виборчі списки було вписано 28.000,000 голосуючих. У голосуванні взяло участь 21.600.000. З того за „так" висловилося — 13.000,000, за „ні" — 8.000,000. Таким чином, де Ґоль отримав дещо більше як 62% голосів. Але перемога ця не блискуча, бож голосувало лише 77% управнених. У відношенні до всіх управнених де Ґоль отримав лише 46.2%, тоді як 8-го квітня ц. р. в голосуванні над затвердженням договору в Евіяні отримав — 64%, в питанні самовизначення Альжиру в січні минулого року — 56%, в голосуванні над новою конституцією, яку тепер міняв, у 1958 році — 66.4%.

Проте, аритметика показує, що його опозиція вийшла далеко гірше. Звичайно у виборах партії отримували кругло 17.000,000 голосів. Тепер, коли вони виступили спільно проти де Ґоля, отримали лише — 8.000,000. Коли взяти до уваги, що звичайно за комуністів голосує 4.000,000, то вийде, що всі інші партії, які були в опозиції до де Ґоля, отримали не цілих 4.000,000. Звичайно стільки діставала партія, що підтримувала беззастережно де Ґоля.

Не будемо з цього витягати висновків щодо непевности майбутнього, коли б не стало де Ґоля. Він ще є і назабаром відбудуться вибори до парляменту. Цікаво подивитися, як де Ґоль піде до тих виборів.

Звичайно прихильна до де Ґоля преса вимагала від нього, щоб тепер, коли він в основному виграв, він пішов на замирення з партіями, бож завжди ставив собі завдання — осягнути єдність французів. І цього сподівалися всі, коли генерал прийшов до влади, закладаючи V Республіку. Референдум 28-го жовтня показав трагічну річ: французи поділені, і то рівно по половині, отже — є всі підстави до внутрішньої боротьби, в якій не видно переможця поза тим, хто матиме найменше всякого роду скрупулів, тобто, хто вживатиме найгірших метод і вестиме націю в безодню лівої чи правої авантюри.

Але де Ґоль виголосив 7-го листопада промову, в якій і не пахне замиренням. У цій промові він виступив не як надрядний чинник, а як виразний противник не лише партійної системи, а взагалі всіх партій (крім тієї, що його підтримує), називаючи їх несучасними, називаючи їх „колишніми партіями", які, мовляв, довели Францію до катастрофи в 1940 році і кинули її в хаос IV Республіки після війни, домігшися його уступлення.

Ті партії — заявив де Ґоль — остаточно програли в референдумі тому, що нарід за ними не йде, що вони не здібні провадити країну. У висліді генерал закликав французів голосувати за тих, які були в референдумі за „так". А це значить, коли голосування проходить на партійні списки, — за кандидатів партії, яка беззастережно його підтримує.

Цю партію він назвав „запорукою національного відродження" в противагу до „колишніх партій", з яких до чогось можуть придатися тільки одиниці.

Назагал годі заперечити правдивість цього твердження. В програмах французьких партій ніхто не розбирається. В багатьох випадках вони ідеологічно самі себе заперечують, як ось, наприклад, соціялісти, що виразно стали були на принципі „французького Альжиру". Деякі з них, як радикальна, поділилися на чисельні фракції, і — перестали існувати. До того ж кожен посол до парляменту має свою власну думку і не раз голосує проти власної партії, чим наявно доводить, що партійна програма для нього не має значення, а партія йому потрібна лише для того, щоб здобути посольський мандат.

Тут де Ґоль має рацію, суворо оцінюючи існуючі партії. Але не краще стоїть справа з Юнією Оборони Республіки — партією, яка беззастережно його підтримує. І в цій партії були виломи з дисципліни, а основний її гріх в тому, що вона взагалі не має ніякої програми, крім одної виразної точки: беззастережна підтримка де Ґоля, який сам має право міняти свою лінію так, як йому забажається. Певно, державний муж має право й мусить міняти думку, коли бачить, що це в інтересі держави й нації. Але партія мусить мати якусь концепцію, світогляд, програму.

Юнія Ооборони Республіки так довго гратиме позитивну ролю, як довго створюватиме рівновагу в парляменті й підтримуватиме де Ґоля. Але коли не стане де Ґоля? Кого й чому вона підтримуватиме? Де Ґоль творить нову епоху в історії повоєнної Франції. Для цього він має підвалину — свою ролю під час останньої війни. Його наступник цієї підвалини не матиме. Де Ґоль робить справжню революцію у внутрішньому й зовнішньому житті Франції, і тому його партія має сенс, беззастережно його підтримуючи. Але беззастережна підтримка будь-якого президента не матиме ніякого сенсу.

Тому остання промова де Ґоля криє в собі небезпеку. Певно, Юнія Оборони Республіки вибори повинна виграти. Маючи базу в парляменті, вона втримає існуючий режим і дасть змогу де Ґолеві правити країною. Але аґітація проти де Ґоля, як творця „президентського режиму", матиме тепер більше успіху, як мала досі, і вона приведе до загнивання внутрішніх відносин. Довкола де Ґоля зростатиме порожнеча. Від нього відходитимуть люди з ім'ям і думкою, а все густішатиме навколо нього людей слухняних.

Ними він правитиме, але щодо здорових основ майбутнього, то треба дуже сумніватися в їх тривкості. Промова Мальро, якою він відкрив передвиборчу пропаґанду Руху за підтримку V Республіки, була блискуча формою, але також спиралась на особі де Ґоля. Особа особою, але V Республіка мусить жити й без особи де Ґоля, якому вже за 70 років і який сам заявив, що після закінчення свого мандату не кандидуватиме.

Та Франція — країна несподіванок. І несподіванки ми можемо переживати вже найближчим часом.

О. Д-вич

Петро Пуцило

ЩАДІМО РОЗУМНО І ОБЕРЕЖНО

Притаманною прикметою слов'янських народів, зокрема українського, є наполегливе і послідовне ощаджування. Маючи ощадження, людина спроможна придбати собі реальність, домашнє устаткування, виряд, пов'язаний із ремеслом, професією і т. п.

Багато хто з нас забезпечує себе, відкладаючи частину своїх прибутків у різного роду щадниці, з наміром користуватися ними на випадок потреби, недуги, а найчастіше — в старості. Ощаджування є конечним і невід'ємним складником нашого життя. І коли взяти під увагу соціяльно - політичну систему, в якій нам доводиться жити, то це яскравішою стає потреба обережного плянування та розсудливого рішення. Крім цілого ряду привілеїв, якими ми користуємося, живучи у цій країні із необмеженими можливостями, на нас лежить обов'язок створити собі передумови для безпечного і спокійного завтра.

Працюючи ряд років у щаднично -позичковій системі, мені довелося зустрічатися з різними проблемами і їх легально - правним оформленням. Безумовно, у процесі цієї праці назбиралось чимало досвіду, знайшлись розв'язки на дуже складні і пекучі питання, якими коротко хотів би я поділитися з читачами.

Відомо, що справа ощадностей має дуже довірочний та делікатний характер, а тому в особистих розмовах чи кореспонденції не завжди зручно і вигідно порушувати цю справу. Однак, з другого боку, треба ствердити, що недостатня поінформованість щадника, байдужий підхід до справи чи поспішне і необґрунтоване рішення можуть спричинити тотальну руїну його добробуту із наслідками на ціле життя.

Чи мої *ощадності повністю* забезпечені? Чи можу я їх кожної хвилини вибрати? Чи місце зберігання моїх ощадностей має добру репутацію? Хто є забезпеченевою агенцією? Це — перший ряд дуже важливих питань.

Щоб бути ще певнішим, запитаймо себе: який характер має моє щадниче конто — індивідуальне, спільне, із правом спадкоємства? Чи при відкритті конта мені пояснено зрозумілою мовою всі процедури та характер даного конта? Що станеться з моїми ощадностями на випадок якогось непередбаченого, нещасного випадку чи смерти? І ось тут насувається все більше й більше таких і подібних питань, на які треба знайти правильні відповіді. Відповіді ці мусять задовольнити щадника, мусять дати йому почуття певности, довір'я, бо ж заощаджені гроші це його праця, недоспані ночі, велика частина його життя.

Як і в кожній ділянці соціяльно- економічного життя в цій країні, в щадничо - позиковій системі відбувається змагання, так би мовити, боротьба за щадника, яка прибирає щораз більших розмірів. При цьому уживається різних прямих, а дуже часто й замаскованих методів, щоб притягнути нових щадників, збільшити масток щадниці, забезпечити постійний ріст щадничої установи. Самий факт змагання є, звичайно, здоровим явищем, явищем, яке зробило цю країну найбагатшою в світі. Однак, методи, що застосовуються у практиці, мають часто нецевний характер. Деякі щадниці вживають у своїх реклямах двозначної мови, інші, проголошуючи себе, вміщують зрадливі клявзулі, дезінформуючи в такий спосіб людей, ще інші обіцяють дуже атрактивні, а то й просто астрономічні відсотки.

Людина, як кажуть, не є собі ворогом. Коли трапляється нагода якнайкраще використати свій заощаджений гріш, чому ж би таку нагоду прогайнувати! І ось тут власне наставлені хитромудрі пастки на людей, що надто поспішно приймають рішення. Хочу навести клясичний такого роду випадок, свідком якого я був таки у своїй установі.

В одному із стейтів Америки деякі щадниці розпочали кампанію за приєднання щадників, обіцяючи їм фантастичні відсотки за вложені гроші, але промовчуючи характер їх забезпечення, бо такого взагалі не мали, або висуваючи якісь фіктивні забезпеченеві компанії. На жаль, із моєї щадниці дехто попав в таку пастку. У висліді дістав я кілька розпучливих листів від тих щадників, які просили допомогти їм. Однак, виявилось, що згадані щадниці вже закрито, ніяких ощадностей з них не видається, і ціла справа знаходиться в руках судових чинників.

Наведений приклад дає до певної міри відповідь на першу частину поставлених вище питань і рівночасно змушує нас бути обережними, господарюючи своїми надбаннями. Атрактивні відсотки тільки тоді певні, а їх зворот тільки тоді забезпечений, коли ульоковані ощадності забезпечені державною агенцією із стопроцентовою репутацією і ґарантіями уряду ЗДА. Такою установою є, без сумніву, Федеральна щадничо - позичкова забезпеченева корпорація, створена 1934-го року Конґресом ЗДА під опікою трьох уповноважених, призначених самим Президентом .

Другою дуже важливою справою, є справа леґально-

(Закінчення на стор. 3-ій)

900-річчя Кам'янця Подільського

Кожний, хто хоч раз побував у Кам'янці Подільському, назавжди збереже в своїй пам'яті образ цього старовинного міста — колишньої фортеці з її знаменитим Турецьким мостом і Підзамчям — пам'ятками нашого історичного минулого. Відвідувачів Кам'янця Подільського вражала різниця між Старим і Новим містом. Старе місто розташувалося на пагорбі, що його обтікає кругом по глибокому руслі з крутими берегами річка Смотрич. Воно має вузенькі покручені вулички і старі будинки. Не знаємо, як виглядає Старе місто тепер.

Нове місто — Новий План — розташувалося на зовнішньому боці річки і має цілком сучасний вигляд. Старе і Нове місто з'єднуються високим мостом через Смотрич. По крутих схилах до річки простягся великий бульвар - парк.

Колись Кам'янець Подільський був губерніяльним містом і значним культурним осередком. Там була духовна семінарія, яка видала чимало визначних українських діячів, чоловіча і дві жіночі гімназії, технічна і комерційна середні школи, єпархіяльна жіноча школа та ін. Була там досить активна „Просвіта" на чолі з лікарем Костем Солухою,

Пишемо цю пригадку про Кам'янець Подільський, бо хочемо поінформувати громадянство, що в цьому році він переступає 900-ий рік свого існування. З цієї нагоди створено в Кам'янці Подільському комісію, яка готує широку програму святкувань для відзначення цієї річниці 18-го листопада. Дехто з українців у Чехії отримав з Кам'янця листи такого змісту: „Готуємось до 900-річчя нашого міста. Всі як в окропі. Скільки хорошого вже зроблено! Кипимо всі: одні будують, другі співають, а ми пишемо. Уже всі нетерпляче чекаємо на ці роковини. Будуть друкуватися пісні молодих і т. д. Художники, як поп'яніли, уперто готуються до виставки". Автори цих листів закликають, щоб еміґраційні організації і окремі особи висилали привітання до Комісії для відзначення 900-річчя.

Зі свого боку вважаємо, що було б доцільно, якби українські редакції радіовисилень „Голос Америки" і „Свобода" напередодні або в день святкування переслали в Україну інтерв'ю з членом УВАН чи НТШ, присвячене 900-літтю Кам'янця Подільського. У такому інтерв'ю треба було б заявити українському народові, що ми поділяємо з ним почуття гордости за наше історичне минуле і святкуємо річницю заслуженого свідка його — Кам'янця Подільського. Нехай 900-ліття Кам'янця пригадає українському народові, що наша національна боротьба, свідком якої впродовж століть він був, не скінчилася, а триватиме доти, поки не буде осягнено наш національний ідеал — власна незалежна держава. Вважаємо, що українська громада у ЗДА повинна відзначити цю річницю відповідною академією.

А. Гудовський

Борис Антоненко-Давидович

ЗА ШИРМОЮ

РОМАН

(34)

І ось зненацька примхлива доля звела мене з одним відомим композитором. Досить гарна зовнішність, гучна слава творця пісні, ім'я, що раз-у-раз мелькало на афішах, у газетах та журналах — ти уявляєш, як це все вплинуло на недавню провінціялку та ще таку „співучу", як я! Він видався мені чарівником, що відслонив завісу в знадний світ мелодій і барв. Я навіть повірила йому, що помагаю творити своїми старовинними піснями, що я для нього — місток до народу, від якого відірвала його столична метушня...

Не криюсь, щось було в моєму зближенні з ним і від запізнілого бажання *помститись* на тобі...

Минув рік, була гаряча пора державних іспитів, і я випадково дізналась, що в мого творця є, крім мене, ще „джерела надхнення" (це його власний вислів, яким він намагався виправдати звичайнісіньку розбещеність).

Я хотіла дитини, а мені підсовували грубі гроші на аборт, я прагнула музики й трошки казки, а мені пропонували розпусту й цинізм. Від моїх переяславських марень не лишилось і сліду...

Я пішла від нього. Може, тому, що я вже зазнала в житті одної „зради" і в мені виробився імунітет, як кажете ви, лікарі, я, на подив самій собі, легко пережила цю драму. Навіть, не зважаючи на все, склала пристойно державні іспити. Мені тільки боляче було за музику, за пісню. Я і досі не можу збагнути, як у таких брудних душах родяться такі прекрасні звуки? Чи вже ж талант це щось більше й вище за його носія, щось незалежне від якости людини? Мені сумно, коли це так.

Тепер ти розумієш, з якою охотою я взяла призначення на Далекий Схід і поїхала з Києва „світ-за-очі"?

Мені хочеться, щоб ти добре зрозумів мене і ні на мить не подумав, ніби я прагну неможливого, силкуюсь повернути те, чому нема вороття. Я знаю, що ти одружений, маєш дитину, і, повір мені, — ні в якому разі, найменшою мірою я не хочу будь-коли порушити спокій твоєї родини. Мені просто радісно знати, що ти живеш на цій плянеті... Моє почуття до тебе зовсім інше. Як у тій пісні, що її колись співала я тобі в Переяславі, не задумуючись над словами:

Будь щасливий із тією,
котру ти кохаєш,
А над мене вірнішої —
на світі не знайдеш.
Буду Бога я просити,
щоб ти був щасливий,
Чи зі мною, чи з другою —
повік мені милий...

Далі був підпис і коротке post scriptum: „Якщо тобі заманеться колинебудь написати мені, пиши на таку адресу..."

Але адреси Олександер Іванович не прочитав. Він стояв, опустивши листа, і, не мигаючи, дивився перед себе. Уже проїхало повз нього і спинилось неподалеку кілька машин, на які поквапно лізли люди, але він не бачив ні машин, ні людей. Уся його заціпеніла постать була як спаралізована, і тільки губи тихо шепотіли:

— Марусю! Марусю!..

Його повернув до дійсности оклик знайомого шофера:

— Олександре Івановичу! Докторе! Сідайте, підвезу.

Олександер Іванович стенувся, як уві сні, потер рукою чоло, сховав листа і повагом вліз крізь відчинені дверцята до шоферської кабіни.

Балакучий шофер скаржився, що не дістав у районі якихось запасних частин, розповів про смішний випадок на фронті, сказав, що сьогодні приїздив до МТС другий секретар райкому, розпікав за щось директора і погрожував „строгачем". Олександер Іванович мовчки кивав головою, удаючи, ніби він чує все, аби тільки шофер не змусив його говорити. Лист від Марусі так збентежив його, збив нараз стільки спогадів і думок, що Олександер Іванович не міг далі самостійно мислити. Думки самі, поза його волею, виринали й зникали, а він тільки споглядав їх. Ось промайнув перед ним цинік - композитор, якого він ніколи не знав, і поруч композитора стоїть не Маруся, а Ніна з палітрою і пейзлями. „Цілком відповідна пара", зауважив сам собі, як сторонній, Олександер Іванович без іронії і без ревнощів. Ось перед ним замиготіли, як із старого фільму, кілька затемнених кадрів, — його виїзд з Переяслава в Москву, і десь поза екраном чути тужливий голос Марусі:

Чом те мене, моя мамо,
Рано не збудила.
Як отії чумаченьки
З села виїздили?

„Кинути таку хорошу дівчину! Проміняти зозулю на яструба!.." — чує Олександер Іванович чийсь інший голос, і йому нема чим заперечити. А голос не вгамовується, лізе в саму душу: „Маруся і в ролі мачухи була б для твого Васі в сто разів краща за Ніну — матір..." Олександер Іванович не тільки не сперечається більше, він уже погоджується, навіть робить логічний висновок: тоді чого ж вагатись? Навіщо далі мучити самого себе? Сьогодні ж написати листа, порозумітися, екстрено взяти відпустку й поїхати до неї... І враз розв'яжеться все: буде виправлена давня кривда Марусі, і кінчиться нікому не потрібна тягуча безвихідь з Ніною... Але Олександрові Івановичу чуються сумні Марусині слова: „Моє почуття до тебе зовсім інше... найменшою мірою я не хочу порушити спокій твоєї родини..." І в цю мить розлючена Ніна тягне кудись від нього Васю, а хлоп'ятко пручається, простягає до батька рученята й кричить: „Тату! Тату мій! Я хочу з тобою..."

Олександер Іванович увесь здригнувся, аж шофер здивовано повернув до нього голову:

— Ви, здається, і самі захворіли? Чи не малярія часом? У мене була позаторік, теж отак трусило.

— Ні, я просто дуже стомився, — тихо відповів Олександер Іванович, справді почуваючи страшенну втому.

Він дістав знову Марусиного листа, журно подивився востаннє і, одвернувшись до відчиненого вікна, поволі став рвати. Він ще раз подивився на клаптики паперу, стиснув їх у кулаці і висунув далеко у вікно руку. Якусь хвилину кулак лишався затиснутий, потім пальці поволі розімкнулися і струмина вітру підхопила білі клаптики й понесла їх далеко від траси.

Олександер Іванович тихо зідхнув: „Хай думає, що лист не дійшов до мене. А тепер — швидше б повернутись додому й заснути. Спати й думати про Марусю..."

Вже смеркалося, і на безхмарному, темносиньому небі повагом викочувався вгору місяць-уповні. Коли Олександер Іванович зайшов до покоїв, там була вже нічна тиша. Вася й мати спали, тільки Ніна Олександрівна з нудьги перегортала давні номери „Крокодила". Почувши, що рипнули двері, вона відсунула від себе журнали й пильно подивилась на чоловіка. За цю добу він якось зів'яв і помітно спав на виду. „Можливо, — подумала вона, — я дещо й передозувала вчора..."

Говорячи з чоловіком, вона звикла — вдало чи невдало — вживати медичних термінів, і в неї давно вже піодермія заступила звичайні прищі, нежить і кашель зникли в грипозному стані, дурень став у неї дебілом, а глупота обернулась на олігофренію; і тепер, коли вона думала про чоловіка, ці терміни лізли їй у голову.

Дмитро Ревуцький

МИКОЛА ЛИСЕНКО

(I)

„Фольклор — се самне життя. Я, бувши студентом університету, кожне літо, що траплялося мені їздив на село, залюбки віддавались тій роботі. Через те я, між іншим і стався перейнятий духом народної пісні; вона мене споріднила з людом, мене, мимохіть одірваного від свого „найменшого брата" силою верстової відрубности й цивілізації... Віться на сірій свитині, на грубій сорочці, на дьогтяних чоботях, там бо душа божа сидить"!

(Із листів М. Лисенка 1896 р. до Ф. Колесси).

Союз Українських Хорів Америки вшановує пам'ять Батька української музики Миколи В. Лисенка в 50-ліття його смерти циклем статтей визначних українських музикологів про його життя і творчість. Першою статтею, що починає цей цикл, є стаття Дмитра Ревуцького, друкована в 1927 році в Києві в збірці: Лисенко: Дуети.

ЖИТТЯ МИКОЛИ ЛИСЕНКА

Микола Віталієвич Лисенко народився ,,1842 року 10 березня (ст. ст.) в с. Гриньках колишнього Кременчуцького повіту, на Полтавщині, в будинку свого діда в перших по матері М. П. Булюбаша (помер 1838 р.). Рід Лисенків — давній козачий. Предок його — Вовгуря-Лис належав до страшного загону Кривоносових Вовгурянців (1648 р.), учасників Хмельниччини[1].

Батько М. В., Віталій Романович, служив у Орденському Кірасирському полку, мати, Ольга Єреміївна, походила з полтавського роду Луценків. Через давні шлюби фамілія Лисенків поріднилася з полтавськими родами Немировичів - Данченків та Булюбашів.

Дитинство М. В. пройшло в м. Крилові (пізніше — Новогеоргієвське) та м. Жовнині (на Сулі). Батьки жили не бідно, і все в них було заведено по-панському. Мати композиторова скінчила науку в Петербурзі в Смольному інституті; зовсім не знала мови української і до самої смерти найрадше розмовляла французькою мовою. Батько М. В. добре знав українську мову й охоче говорив нею, хоч свідомого українця з нього не було, і в колі його панувала звичайно російська мова. Так що коріння української свідомости М. В. та невпинного його прагнення до простого народу з його побутом і творчістю треба шукати в інших умовах молодого життя композиторового. Це — перше за все — вплив рідного села, стихія якого, особливо панувала в оточенні бабусі Миколиної, Марії Василівни Булюбашової, що жила після смерти свого чоловіка в Гриньках в умовах цілком старосвітських і дуже кохалася в творах словесної й пісенної творчости народної. Друге, що збуджувало й спонукало народні симпатії М. В., це — вплив двох дядьків композитора — Андрія Романовича Лисенка (с. Галицьке) і особливо Олександра Захаровича Лисенка (с. Кліщинці). Підтримувала цей напрямок дружба молодого Лисенка з свідомішим Михайлом Старицьким, а праця в київському університеті на природничому факультеті поміж народолюбним студенством шостидесятих років довершила розвиток свідомости Лисенкової й дала напрямок усій його діяльности.

В умовах панського життя доводилося М. В. чути не раз добру музику. Батько його, хоч не знав нот, та дуже любив імпровізувати на фортепіяні й підбирати на слух, мати ж була прекрасна піяністка. В малого хлопця дуже рано виявився музичний хист. Годинами стояв він коло роялю, прибираючи одним пальцем мелодії, так що вже з п'ятого року взято для його вчительку. Шости літ хлопець вже дивував легкістю, чистотою, виразністю гри.

Року 1851 М. В. одвозять у Київ до пансіону Вейля на Фундукліївській вулиці, а через три місяці переводять до пансіону Гедуена в Липках. Скінчивши науку пансіонську за три роки, Лисенко переходить до 4 кляси Харківської Другої гімназії. У Вейля музики вчив М. В. чех Нейнквіч, а в Гедуена — теж чех Паночіні (Поноцний). Останній особливо налягав на техніку, і в нього Лисенко вже грав деякі транскрипції Лістові. Успіхи в науках і музиці виявив Лисенко величезні.

В Харкові Лисенко продовжує музичну працю у Вольнера, Дмитрієва та чеха Вільчика. Прекрасний музикант Дмитрієв студіював з ним клясиків Бетговена та Моцарта, в. у Вільчика працював Лисенко над Шопеном, Шуманом і Лістом. До часу переходу до Харкова, як свідчить М. Старицький, належать перші спроби Лисенкові записувати й гармонізувати українські народні пісні (кляси 5-6 гімназії).

Коли М. В. закінчував своє навчання в Харківській Другій гімназії, становище матеріяльне батьків його змінилось на гірше.

Саме під цей час батько Лисенків збудував у Жовнині виницю, заснував бурти, розпочав нові будівлі. Вся ця діяльність закінчилась трохи пізніше повним крахом і загибіллю всього майна. М. В. скінчив гімназію по весні 1859 року[2] із срібною медалею і того ж року вступив до харківського університету на природничий факультет. Отже пробути в Харкові він міг лиш один рік, а з 16. XII. 1860 ми бачимо його вже в університеті в Києві, куди переїхали й батьки його, сяк-так влаштувавши свої господарчі справи.

Продовжуючи науку свою на природничому факультеті в Києві, попадає Лисенко у самей вир національної боротьби: польська студентська партія змагалася з російською, з якої стала виділятися українська, і в цій останній починає відогравати ролю М. В., що з головою поринув у громадську роботу разом із вірним своїм другом М. Старицьким. Українська свідомість, почавшись із поверхового захоплення національним костюмом, скоро приводить М. В. до впертого студіювання української народної музики, якій молодий музикант потім віддасть усе своє життя. Проте, хоч як захоплювався М. В. політикою, українською літературою та публіцистикою (Шевченко, М. М. Вовчок, Куліш, Костомаров та ін.), музики він не кидав, і робота його над нею тільки змінила свої форми — від студіювання фортепіянової техніки він переходить до студіювання народної пісні. В своїй автобіографії М. В. початок серйозного записування народних пісень відносить на студенські роки. Отже, вся музична праця студентських років Лисенкових протікає в досить хаотичних формах, і він починає мріяти про серйозну роботу в Ляйпціґській консерваторії. Для цього треба було заробити грошей, і от, по скінні університету (1. VI 1864), М. В. на два роки бере посаду кандидата на мирового посередника в таращанський повіт, а офіційне посвідчення Ляйпціґської консерваторії вже з 5 жовтня 1867 року залічує його до числа студентів консерваторії.

В Ляйпціґській консерваторії М. В. студіював фортепіянову гру у славнозвісного друга Бетговенового Іґн Мошелеса (1794-1870), К. Рейнеке (1824-1910) та Е. Ферд. Венцеля (1808-1880); вивчає скрипкову гру та інструментальний ансамбль у знаменитого Ферд. Давіда (1810-1873); гармонію та органну гру в Б. Роб. Папперітца (1824-1903); гармонію, контрапункт та фугу в Ед. Фр. Ріхтера (1808-1879); слухає історію музики й естетику в К. Бренделя (1811-1868). Ляйпціґську консерваторію заснував 1843 року Мендельсон, і за часів Лисенкового перебування в ній, наука там стояла ще на високому ступені, хоч, як видно з документів, що збереглися, М. В. мало працював над інструментовкою (Kompositionsuebung in Instrumentieren) і обмежився кількома приватними лекціями в Ріхтера та Рейнеке, що самі були для свого часу досить сухі схолястики.

Між іншим, Ліст дуже не жалів Ляйпціґської консерваторії. Коли хтось погано грав, він казав: „Так грають тільки в Ляйпціґу". О. Бородін передає таку розмову: Б. Це — Гольдштейн. Ліст. Я його не знаю. Б. Він — піяніст Ляйпціґської консерваторії. Ліст. Це для мене ще не рекомендація; вони дали нам силу звичайнісіньких музиків (un tas de mediocrites)! („А. П. Бородин" В. Стасова, Спб. 1889, стор. 124 та 136). Весною 1869 року М. В. із успіхом скінчив консерваторію (випускний концерт-іспит 10 квітня 1869).

Повернувшись 1869 року до Києва, М. В. бере ретельну участь в організації музичної школи „Киевского Отделения Музык. Общества" вкупі з першими піонерами цієї справи Р. А. Пфеніґом та В. А. Кологривовим[3] і одразу стає модним вчителем фортепіянової гри. Продовжуючи дружбу свою з М. Старицьким, зближується особливо М. В. із сім'єю Ліндфорсів. В цьому колі виникають „Чорноморці" 1872 р. (переробка Кухаренкової п'єси „Чорноморський побит") та „Різдвяна ніч" 1873 р. (на текст того ж М. Старицького за Гоголем). Останню річ, спочатку зроблену й виставлену, як оперета, М. В. переробляє на оперу й ставить (1874 р.) в київському міському театрі з великим успіхом.

Накреслюються дальші пляни роботи над оперою „Тарас Бульба" (лібрето М. Старицького за Гоголем). Отже, почуваючи в себе брак оркестрової техніки, М. В. виїздить на два роки (1876-1877) до Петербургу студіювати оркестровку в М. Римського - Корсакова. Реакційні семидесяті роки не сприяли розвиткові театральної української справи, і часто тільки наукова етнографічна праця була єдиною відтулиною, що крізь неї могло пробиватись живе джерело музичної творчости, хоч і ту, розуміється, взято було під суворий і несправедливий догляд[4].

(Продовження буде)

[1] М. В. завжди прохав писати російською мовою своє прізвище через „и", а не через „ы", зазначаючи, що походить воно від слова „Лис", а не від слова „лисий".

[2] В автобіографії своїй, виданій М. Сумцовим (додаток до газ. „Рада" 1912 р. Ч. 25), М. В. помилково зазначає, що він скінчив гімназію 1860 року.

[3] Див. „Очерк деятельности Киевского Отдел. Музык. Общества (1863-1913)" Г. Миклашевського, К. 1913, стор. 11, 34 та ін.

[4] Так мусів припинити свою діяльність „Юго-Западный Отдел Императорского Русского Географического Общества", де Лисенко на початку семидесятих років брав ретельну участь разом із П. Чубинським, О. Русовим та іншими піонерами української етнографії.

ЩАДІМО РОЗУМНО І ОБЕРЕЖНО

(Закінчення зі сторінки 2-ої)

(Закінчення зі сторінки 2-ої)

правного відкриття щадничих конт для нових щадників. Тому, що щадниці розпоряджають різними типами щадничих конт, відкриття правильного конта є суттєвим питанням. Новий щадник повинен обов'язково дістати повне, докладне і зрозуміле вияснення при відкритті конта. Без сумніву, найкраще, коли дадуть йому інформацію в його рідній мові, оминаючи незрозуміння фахових термінів, про які новий щадник часто-густо із скромности чи неуваги не допитується. Відкриття правильного конта забезпечить певний зворот ощаджуваного гроша включно з відсотками. І, навпаки, поспішне оформлення конта, незнання родинного статусу щадника стороною, що відкриває таке конто, може мати катастрофальні наслідки. Запрацьовані тяжко гроші можуть опинитися в кишенях урядників або перейти в посідання льокальних властей без найменшої користи для рідних чи близьких щадника.

Американські щадничі установи, відкриваючи нові конта, уживають стандартного підходу, який є зрозумілий для народженої і вихованої в цій країні людини. До того ж майже кожний американець, без огляду на свій матеріяльний стан і на свій вік, заявляє свою останню волю у тестаменті („віл"), що його перевіряють і затверджують урядові чинники. І тому, наприклад, якщо конто відкрито неправильно, то, на випадок несподіваної смерти щадника, усі подробиці щодо залишеного ним майна детально з'ясовує тестамент.

На жаль, лише за малими вийнятками, наша людина рішається висловити свою волю у формі тестаменту. Поперше, не хочеться думати про смерть, будучи в повному розгарі життя. Подруге, — міркує український щадник — маю я рідню і знайомих, які на випадок смерти моїми ощадностями зацікавляться. А ще інша, незначна вправді, група наших людей застосовує крайньо негативний підхід до цієї суттєвої справи, мовляв, по смерті мені грошей не треба, нехай хоч і виникнуть їх під пліт.

На превеликий жаль, в моїй практиці вже не раз бувало, коли ощадності померлих наших земляків приходилося віддавати в руки міста тому, що вони не визначили за життя своїх спадкоємців. Правда, є такі люди, які не мають рідні та друзів. Війна і большевицький терор викоренили всіх їх близьких і рідних. Але хіба можна сумніватись, що коли б ці люди знали свою долю, то напевно визначили б якусь нашу організацію чи установу своїм спадкоємцем? Чи не варто було б над тим серйозно призадуматись?

Щоб зробити короткі й ясні висновки із сказаного, хочу звернути увагу на такі речі:

Відкриваючи щадниче конто, вимагаймо детальних вияснень щодо його характеру, забезпечення на час життя і на випадок смерти. Без сумніву, багато наших людей, які тримають ощадності в американських банках, позбавлені такої можливости через незнання англійської мови. Розв'язати це питання не тяжко.

Визначаймо спадкоємця на свої надбання із членів своєї родини чи з близьких. В противному разі родині померлого доводиться добиватися свого права судовими, дуже коштовними, дорогами.

Коли доля осамітнила нас і ми залишились без рідні чи знайомих, майно на увазі, що ми — члени великого народу, який бореться за своє визволення у різних ділянках, різними формами і методами. Наші громадські, наукові та церковні організації і установи виконують благородну роботу в найтяжчих матеріяльних умовинах. Ми сповнимо свій патріотичний обов'язок, коли, лишившись самітними, визначимо котрусь із цих установ своїм спадкоємцем. При цьому треба знати, що таке рішення залишається абсолютною таємницею щадника і щадниці.

З українського життя в Ню Гейвені, Конн.

20-ЛІТТЯ УПА

20-го жовтня 1962 р. відбулася в Ню Гейвені врочиста Академія, присвячена 20-літтю УПА.

На Академію, що відбулася в церковній залі о год. 7-ій вечора, зложилась слідуюча програма:

„Відкриття — голова ООЧСУ Василь Закарчемний. Реферат — ред. Ігнат Білинський. Апель — Т-во Бувших Вояків УПА з Ню Йорку. „За рідний край" (С. Черкасенко) — Розалія Козюпа. Пластова Присяга — пластуни і пластунки станиці Ню Гейвен. Марш Чорного лісу (Бобслав) — Юрій Добганський. Українська думка (Присовський) — Христя Добганська. Козацька клятьба і присяга — Лідя Хома. Концерто А Ґріґ — Христя Лукомська. „Гей степами" — музика Недільського, „Ми йдем вперід" (обрібка Б. Кудрика) — муж. хор під управою Мирослава Палидовича.

ЛИСТОПАДОВЕ СВЯТО

Заходами Святочного Комітету при співпраці ОбВУА, Рідних Шкіл та ООЧСУ відбулася в неділю 4-го листопада 1962 в годині 2-ій по пол. в залі церкви св. Михаїла в Ню Гейвені Святочна Академія, присвячена 44-літтю Листопадового Чину.

Вступне слово виголосив В. Креховецький. Реферат відчитав Віктор Омельченко. В дальшій програмі слідували деклямації та музичні твори у виконанні учнів Рідних Шкіл та виступ чоловічого хору під дириґентурою М. Палидовича.

М. Я.

Делегатура УВУ в Америці відбула свої річні Збори

Ню Йорк. — В суботу 10-го листопада 1962 р. в приміщенні НТШ в Ню Йорку відбулися річні збори Делегатури Українського Вільного Університету в Америці, яка репрезентує на цьому терені цей Університет та його Сенат. Збори відкрив проф. Василь Лев в заступництві голови проф. Пант. Ковалева. Після цього зборами проводила Президія в особах: проф. Я. Падоха, голови, і проф. В. Лева, секретаря. На програму зборів склалися справоздання Дирекції Делегатури, за яку звітував її секретар проф. Василь Лев у заступстві неприявного голови проф. Пант. Ковалева. Збори розглянули й одобрили проєкт об'єднання УВУ з Українським Технічно-Господарським Інститутом та з Науковим Товариством ім. Шевченка в Німеччині для наукової співпраці та спільного користування з допомоги, яку запропонував українській науці німецький уряд. Предметом окремої уваги зборів було питання доповнювання професури УВУ, головно опорожнених катедр усіх ділянок українознавства. Збори розглянули також питання видавничої діяльности УВУ й вирішили рекомендувати Сенатові УВУ продовжувати видавання Наукових Збірників УВУ, як єдиного наукового під цю пору й по змозі періодичного видання УВУ. Обговорено також ряд інших проблем, зв'язаних з недалекими зборами Професорської Колеґії УВУ в Мюнхені. Обрано нову Дирекцію Делегатури в складі: проф. Василь Лев, директор, проф. Осип Андрушків, заступник директора, проф. Володимир Безушко, секретар, проф. Василь Стецюк, директор філологічного факультету та проф. Ярослав Падох, директор правничо - економічного факультету.

Концерт Марії Балук в Ню Йорку

Вже відома в Ню Йорку з першого концерту співачка Марія Балук знову виступила 4-го листопада в залі Тавн Голл. — Я вже мав нагоду писати про цю артистку; тепер лише нагадаю, що вона є українського походження але народжена в Арґентині.

Останній концерт мав вдалу і різноманітну програму з трьох відділів: у першому була клясична італійська та німецька музика, у другому твори арґентинських композиторів і в третьому українські пісні та романси.

Маючи гарну італійську школу, Марія Балук серйозно і по-мистецьки інтерпретує кожний твір; її „артикуляція" чітко подає кожне слово тексту; вона уважно виробляє всі деталі і особливо глибоко розуміє стиль твору і його автора.

Це надзвичайно цінна якість її виконання переконує слухача, що перед ним є першорядна артистка.

Марія Балук є оперова співачка і солістка Арґентинської опери, але поруч з цим має певний досвід і репертуар з камерного стилю, тобто в галузі пісні і романсу під фортепіян. Це є спеціяльний жанр, який дуже часто не вдається професійним оперовим співакам.

Марія Балук

У першому відділі були твори Перґолезі, Моцарта і Ґлюка. Кожний твір був виконаний у належній манері. Другий відділ з творів арґентинських композиторів прозвучав кольоритно, з фарбами часом екзотичних гармоній і оригінальних ритмів. Співачка, знаменито обізнана зі стилем арґентинської музики і особливо її сучасних модерних композиторів, показала майстерність і теплоту експресії.

Українські твори звучали щиро, з настроєм і часом з гумором.

Едуардо Форнасієро є добрий піяніст, досвідчений і тонкий аккомпаніятор. Він має добру техніку і гарний „тон"; крім цього йому вдається досягнути з солісткою певного звукового балянсу і абсолютного „ансамблю". Його супровід у великій мірі сприяв успіхові співачки, яка мала у численної публіки добрий і теплий успіх. М. Балук співала на „біс" і дістала квіти. Маємо надію, що ми ще не раз будемо мати приємність чути цю добру артистку.

Проф. Володимир Грудин

● Засновник Товариства ім. Джана Бирча Роберт Велч сказав у промові до 3,000 осіб в Пасадені, Каліфорнія, що „американська наївність допомогла комуністам зискувати прихильників в цій країні". Велч заповів акцію проти Об'єднаних Націй.

Повідомляю Українське Громадянство, що дня 15-го вересня 1962 року помер у Городі Льва

бл. п.

Отець Декан Максим ХОМА

парох Гнилиць, в Збаражчині,

на 80-му році життя, а 50-му році священства. Покійника похоронено в Гнилицях, при кількатисячнім здвизі народу.

Хай залишиться у нас надовно про Нього пам'ять!

Ю. Р. ТЕРНОПІЛЬСЬКИЙ

Замість квітів на могилу сл. п. проф. д-ра БОРИСА Ю. АНДРІЄВСЬКОГО $50.00 на УСХС у Мюнхені складають д-р ОСИП і ІРЕНА ЛЮБЧАК

КАРТИННА ҐАЛЕРІЯ „МИ І СВІТ" В ТОРОНТІ

Вирішили ми відвідати своїх знайомих, в першу чергу картинну ґалерію „Ми і Світ" в Торонті, про яку згадує українська й англійська та інша чужомовна преса. Вже давніше мали ми змогу бути свідками „важкого" труду власників ґалерії п. Колянковських, які влаштували мистецькі скарбн нюйоркських артистів на своє авто та раділи, що зможуть показати їх своїм торонтонцям.

Маючи змоґу відвідувати мистецькі ґ а л е р і ї великого Ню Ню Йорку з насолодою і гордістю, оглядала я нашу одиноку в цілому вільному і очевидно невільному світі картинну ґалерію. Вже сам зовнішній вигляд ґалерії зробив приємне враження. Приміщена вона на рухливій вулиці „Бетирст", що своєю метушнею і виглядом нагадує дещо нашу другу евню в Ню Йорку. Будинок змодернізований, і ясні неонові світла освічують середину, та напис. У вікні декілька гарних картин, розміщених на шталюгах; саме йшла виставка „Торонто — наше місто".

Я думала, що ґалерія „Ми і Світ" — це мала склепова кімната, де висить собі кільканадцять образів, а решту скарбів — власник держить у запасі, показуючи їх покупцям в міру попиту, так як це часом буває і в Ню Йорку на Медісон, чи деінде. Моє здивування було н е з в и ч айно приємною несподіванкою. Це бо дійсно велика кількість чудових картин українських мистців, розміщених не лише в головній виставовій кімнаті, але й в цілому будинкові, щось, як ґалерія Фрікс в Ню Йорку.

Картини є всюди, надолині, нагорі, по коридорах, в приватному приміщенні власників, все доступні для глядачів, які завжди дістануть ввічливу допомогу в розяснюванні, що є що, звідкілля, коли намальоване і т. п. Покупець, чи глядач в дійсності може натрапити на неодну чудову річ, яка йому припаде до вподоби: заступлені там різні стилі та форми мистецтва, є сепії і акварелі, графіка і скульптура, темпера, мозаїка та ін. Як ів кожній порядній ґалерії чи музеї, кімнатні рослини доповнюють живе та багате життя творчого духа.

Я не знаю, як оцінює торонтське громадянство культурний дорібок п-ва Колянковських, але знаю, що і ґалерія і Видавництво „Ми і Світ" борються з труднощами, і посвята та відданість для цієї справи п-на Колянковських є гідні подиву. Довідуюся, що власники ґалерії ще й допомагають місячною стипендією декому з молодих мистців, що проживають в Парижі, і то навіть без огляду, чи продані є їхні образи.

Думаю, що існування такої ґалерії повинно бути не лише гордістю власників, не лише гордістю торонтонців, але й цілого українського культурного світу, та може мати велике значення в оцінці української культури чужинцями. Пригадати тільки треба подію, яка викликала великий відгомін у Ню Йорку, а саме виступ польських малярів з Польщі. Найбільші щоденники присвятили їм неабияку увагу, признаючи, що їх виступ має велике значення для пов'язання мистецької культури Польщі з Заходом, і що накази з Москви не зв'язали духа творчости польських артистів.

Ґалерія „Ми і Світ" вже і тепер виробила собі місце в торонтонських газетах, які поміщують фахову критику. Багато корисних слів впало вже на адресу окремих мистців, які там виставляли, а знаємо, як потрібне є це для піддержки мистецького духа. І як потрібна є така домівка для самих мистців — не треба хіба говорити. Знаємо скільки коштує улаштувати виставку навіть в дуже скромній ґалереї в Ню Йорку, і які провізії та застереження кладуть собі власники таких ґалерій! Знаємо, як безкорисно віддає своє приміщення ґалерія „Ми і Світ", і як мало відносно українська публіка закуповує твори наших мистців. А є там у чому перебирати: покійний Кричевський ніби зумисне вибрав собі ґалерію на масове приміщення для своїх образів, залишаючи в заповіті для грядучих таку витончену у вислові техніку своїх акварель. Є там і заграниця, Америка і Канада, є і Рідний Край.

Ось синтетичний Гніздовський, скупий у барві, а такий вимовний і серйозний у своїй філософії, є маєстро Мороз, що грає барвами і перебирає ніби стрічками весільна дівчина в своїх образах; уловлює істину з „нутра" найчастіше гуманістичного об'єкту — Соловій, чи Гуцалюк, що креслить історію творчости людського духа в гармонії з Божою премудрістю так співучо. Є наша заграничва гордість — Грищенко, Галина Мазепа і є недоступний Холодний, є Мегик і Трохименко. Годі всіх згадати, бо є їх понад 30, не враховуючи і визначних чужих мистців.

З України прислано тепер декілька творів А. Манастирського. Кожен відвідувач може сам собі читати мову кожного майстра зокрема, як сам собі хоче, розуміє і оцінює. І коли немає змоги закупити, то може хоч на час заповнити уяву естетичними почуваннями.

Не лише чудові картини мають місце в ґалерії. Ось є і скульптурні постаті, витесані, чи вирізані в дереві з знаменитим умінням використання дерев'яної матерії, що набирає духа та говорить про якусь подію гармонією ліній. На мою думку, їм належало б місце теж і на теперішній виставці скульптури в музеї Ґуґенгайма. Це твори професора литовського університету. Шкода, що нема репрезентованих наших скульпторів, якими теж можемо гордіти.

Забагато місця зайняло б докладніше описування окремих творів репрезентованих мистців, їх напрямків та мистецької філософії. Це лиш жмут суб'єктивних думок відвідувача, думок, що залишилися теплим спомином з Торонта і побажанням, щоб важку і невдячну працю власників ґалерії оцінив загал українського громадянства і визнав, що ґалерія „Ми і Світ" — це не лиш особистий бизнес, але й дробина української культури, яка входить в цілість нашого еміґрантського життя.

Я. Кіналь

Уряд подбав, щоб ніхто не заробив на поштових марках із друкарською помилкою

Вашинґтон. — Департамент Пошти видав недавно 4-центову поштову марку для вшанування пам'яті головного секретаря Об'єднаних Націй Даґа Гаммершилда, який згинув в Африці, куди їздив в справі Конґа. Сотки цих марок були з друкарською помилкою, і вони дісталися в руки філятелістів, які х о т і л и продавати їх як рідкісні марки по 10,000 долярів. Департамент пошти довідався про ці пляни деяких філятелістів і повідомив, що він друкуватиме мільйони цих марок із друкарською помилкою і що кожний зможе їх набути по 4 центи за штуку. Філятеліст Лїонард Шерман з Ірвінґтону, Н. Дж., мав 50 штук цих марок і оцінював їх на 500.000 долярів, а тепер їх вартість становить всього два доляри. Він з обуренням говорить про рішення поштового уряду.

Самою тільки військовою акцією не можна перемогти комунізму, — твердять фахівці

Вашинґтон. — Представник державного департаменту Кеннет П. Лендон заявив, що військової акції є замало, щоб зліквідувати в світі комунізм, бо це є справа „зміни громадянства під політичним, соціяльним і економічним оглядом". Так само думає про цю справу і представник заступника шефа штабу армії підполковник Френк Б. Клей, який помо[...] з партизанки в Південній Азії. Клей заявив: „У партизанці ви оперуєте військово в порожнечі, якщо ви не маєте підтримки населення, яке дає вам розвідку. І так ви потребуєте, щоб тубільчий нарід вірив, що його уряд є йому прихильний". Автор книжки „Модерна партизанка" Френклін Марк Осанка передбачає, що партизанка буде формою модерної війни принаймні в найближчих десятох роках.

Українська хроніка

● Виставка інвентаризаційних праць д-ра Антона Вариводи „Пам'ятники української дерев'яної архітектури Західньої України і суміжних країн 16-19 століть" в будинку Української Вільної Академії Наук у ЗДА — 206 Вест 100 вул. Н. Й., продовжена до 17 листопада. В суботу 17 листопада о 6-ій год. веч. відбудеться закриття виставки. При цій нагоді автор Антін Варивода виступить з доповіддю про виставлені праці. Відвідувати Виставку та набувати праці-зарисовки — можна в суботу від 3 до 7 години.

● Філологічна Секція НТШ влаштовує в суботу, дня 17 листопада о год. 7-ій веч. Наукову конференцію з доповіддю проф. Володимира Везуяна на тему „Сюжети в оповіданнях І. Франка". Відкриє конференцію вступним словом проф. Василь Лев, голова Філ. Секції. Відбудеться конференція в залі Українського Інституту Америки при 2 Іст 79-та Стріт.

● Відкриття VI-ої Мистецької Виставки Жіночої Творчости, влаштовуваної 64-им Відділом Союзу Українок Америки в Ню Йорку відбудеться в неділю, дня 18 листопада ц. р. в залі ч. 31 Українського Народного Дому при 142 Друга Авеню в Ню Йорку о год. 1-ій по пол. Із доповіддю про мистецьку творчість жінок мистців виступить під час відкриття проф. Антін Малюца. Буде відкрита виставка до 2 грудня ц. р. в будні від 7-ої до 9-ої веч. і в суботи та в неділі від 12-ої до 8-ої веч.

● Нюйоркський Відділ ОБВУВ влаштовує в найближчу суботу 17-го ц. м. в приміщенні Літературно-Мистецького Клюбу Сходини Членів і Гостей з інформаційною доповіддю ред. Лева Ленкого про Ветеранську Оселю в Черчі, Н. Дж. Доповідь буде ілюстрована фотознімками. Початок в год. 7-ій вечора.

Український Літературно-Мистецький Клюб Ню Йорк

● З Літературно - Мистецького Клюбу в Ню Йорку повідомляють, що в п'ятницю, дня 16 листопада ц. р. в приміщенні Клюбу відбудеться вечір української фортепіянової музики. Виконавцями будуть учні Українського Музичного Інституту з Нюарку. У програмі вечора твори Варвінського, Грудина, Довженка, Косенка, Лисенка, Н и ж а нківського, Савицького, Сонєвицького і Фоменка. Вступне слово виголосить проф. Дарія Гординська-Каранович. Початок о год. 8-ій веч.

Мистецька виставка у Філядельфії

Від 10-го до 25-го листопада у Філядельфії в Домі Студії відбувається виставка малярських п р а ц ь Людмили Морозової та скульптурних праць Сергія Литвиненка. Виставка притягла численних любителів та знавців мистецтва і є дійсним святом у Філядельфії. Тридцять закаталогованих картин та кілька щойно виконаних і привезених з Ню Йорку мистця Людмили Морозової та десять скульптур маєстра Сергія Литвиненка прикрашали залю Дому Студії.

На любителя мистецтва ця виставка робить тривке і незабутнє враження. Реалістичні картини, повні спокою і виразної вили, так діють на глядача своєю всеобіймаючою переконливістю, що тяжко відірвати погляд.

Ось рідний сивий дідуган Дніпро в сірій млі мов живий розлігся на полотні. А там „Золота осінь", тут „Срібна зима" просто нечуваним пахом своєї дійсности дихають з картини. „Шкіц голови" намальований з такою силою реальної переконливости, що здається — що це жива дівчина дивиться з рамки. І кожна картина виконана з мистецьким знанням. Годі переповісти всі ті враження, що їх викликає виставка в глядача. Кожний малюнок, чи то Св. Софія в Києві чи гуцульська, чи церква Св. Андрія, — виконані з таким мистецтвом, що дійсно треба тішитися українцям на еміґрації, що маємо таких мистців між собою, як Людмила Морозова.

Праці відомого скульптора, мистця великого маштабу маєстра Сергія Литвиненка вже всім любителям і знавцям мистецтва давно відомі. Та все ж таки виставка його праць у Філядельфії вражала силою таланту мистця кожного відвідувача виставки.

Такі скульптурні твори як „Охляв", „Що далі?", „Відпочинок", „На чатах" діють з такою силою і так переконливо, що не потребують написів. На обличчі холодної скульптури, на формі тіла видно душу людини, хоч і закуту в бронзу. Глядач бачить, як знеможено людина охляла, або людина в глибокій задумі сидить, склавши руки над питанням „Що далі?". Або взяти бронзову постать Мазепи з булавою, мов живий бюст перед очима Великого Гетьмана України.

Треба подякувати Сергієві Литвиненкові що на еміґрації не закопав свого таланту, Богом йому данного, а невтомною працею збагачує українське мистецтво.

Таку виставку кожному слід оглянути.

З. Дончук

Зі спорту

ФУТБОЛЬНІ ЗМАГАННЯ УКРАЇНСЬКИХ КЛЮБІВ НА НАСТУПНУ НЕДІЛЮ

„Чорноморська Січ" Нюарк — „Гакоя", Ню Йорк, мистецькі змагання Американської Футбольної Ліґи відбудуться в неділю, 18-го листопада 1962, о год. 1-ій по полудні на грищі Айронбавнд Філд при Вілсон Евню в Нюарку. Другі змагання А. Ф. Ліґи на цьому ж грищі о год. 3-ій: Португальський Ф. К. — Польські Соколи.

„Тризуб", Філядельфія — „Юрик Тракерс", Філядельфія, мистецькі змагання Американської Футбольної Л і ґ и відбудуться в неділю, 18-го листопада 1962, о год. 2.30 по полудні на грищі Гюстон Філд при 29 Вул. і Кембрія Евню у Філядельфії.

УСК Ню Йорк — С. К. Елизабет, м и с т е ц ькі змагання „Великої Десятки" Німецько-Американського Футбольного Союзу відбудуться в неділю, 18-го листопада 1962 о год. 2.30 по полудні на грищі Фаршерс Гров в Юніон, Н. Дж.

Сподіваються рекордового експорту цигарок

Ню Йорк. — Американські продуценти цигарок сподіваються в цьому році рекордово високого ескпорту цигарок, головно цигарок із фільтрами та з м'ятовим запахом. Одна четверта всього ескпорту американських цигарок іде до Гонґ Конгу, Сінґапуру, Франції, Уруґваю, Бельґії та Голляндських Антилів. Цього року мають продати 2,040,000,000 пачок (20 цигарок в пачці), що вартує майже 180 мільйонів долярів. Минулого року продано 1,980,000,000 пачок — вартости 174 мільйонів долярів. Найбільше цигарок продають за кордон тютюнові компанії Рейнолдс і Ліґґет енд Маєр, яка продукує „Честерфілд" і „Л енд М". Рейнолдс ескпортує „Кемел", „Вінстон" і „Сейлем". Фірма Бравн енд Вілліямсон еспортує „Кул" до Франції, а до Порто Ріко цигарки „Вайсрой". Покращання економіки за кордоном збільшило число проданих американських цигарок, бо американські цигарки, — це ознака люксусу в деяких країнах.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ Українського Народного Союзу

СУБОТА, 17-го ЛИСТОПАДА 1962:

ФІЛЯДЕЛЬФІЯ, Па. — Звичайні Місячні Збори Членів В-ва св. Юрія, Відд. 239, від год. 3-ої до 5-ої по пол., в домі Українсько-Амер. Горожан, при 847 N. Franklin. — М. Ковальчук, секр.

ПАТЕРСОН, Н. Дж. — Місячні Збори Т-ва ім. Т. Шевченка, Відд. 64, в год. 7:30 веч., у Вінпреского. Просимо всіх членів прийти на Збори та вирівняти свої членські вкладки. — І. Бурний, секр.

НЕДІЛЯ, 18-го ЛИСТОПАДА 1962:

ФІЛЯДЕЛЬФІЯ, Па. — Місячні Збори Т-ва ім. І. Франка, Відд. 83, від год. 12-ої до 2-ої по пол., в Українському Горож. Клюбі, при 847 Норт Френклін вул. Проситься довгуючих членів вирівняти свої залеглости. — Ст. Гаврищ, секретар.

ВУНСАКЕТ, Р. Ай. — Місячні Збори Т-ва „Запорозька Січ", Відд. 206, в год. 1:00 по пол., в залі під церквою, при 74 Гаррис Еве. Проситься всіх членів прибути точно та вирівняти свої залеглости. — Є. Тепер, фін. секр.

ШИКАГО, Ілл. — Місячні Збори С-ва Рожд. Преч. Діви Марії, Відд. 259, в год. 1:00 по пол., в церковній залі при 4952 So. Paulina St. — П. Трусяк, рек. секр.

ФІЛЯДЕЛЬФІЯ, Па. — Місячні Збори В-ва св. Василія, Відд. 339, в год. 3:00 пополуд., в УН-Домі, при 3322 Н. Лавренц вул. Проситься всіх місцевих і позамісцевих членів прибути та вирівняти свої вкладки. — С. Лупацій, секр.

Посмертні згадки

Павло СОМИК — довголітній член Т-ва ім. І. Франка, Відд. 93 УНСоюзу в Централ Фолс, Р. Ай., помер 7-го жовтня 1962 року, на 73-му році життя. Покійний походив із села Залісці, Зах. Україна. Полишив у великому смутку дружину Павліну, 3 синів: Івана, Степана і Марка, 3 внуків та брата в Україні і сестру Юстину в Потакеті. Покійного поховано на цвинтарі Єгова Свідків — Гігленд Меморіял Парк, при участі Родини та Членів Відділу. — В. Н. П.! І. Данилюк, секр.

Йосиф КРУК — довголітній член Т-ва „Вільна Україна", Відд. 152 УНСоюзу в Ірвінґтоні, Н. Дж., помер в дні 8-го жовтня 1962 р. Покійний народився 1884 р. в селі Дичкові, пов. Тернопіль, Зах. Україна. До УНСоюзу вступив в 1918 році. Покійний був організатором „Чорноморської Січі", працював на громадському полі, був сотником Січовиків, організатором Товариства „Тернопільщина" та жертвенним на всі народні цілі. Похорон Покійного відбувся 12-го жовтня ц. р., з пох. заведення Литвин і Литвин, до каплиці св. І. Хрестителя в Нюарку, а опісля на цвинтар в Бавнд Бруку, Н. Дж. Покійний полишив у смутку дружину Марію. — В. Н. П.! Секретар Відділу

Юлія КОНІКЕВИЧ — членка Т-ва „Запорозька Січ", Відд. 192 УНСоюзу в Геркімер, Ню Йорк, упокоїлася в Бозі дня 28-го жовтня 1962 р. Покійна народилася в селі Воловець, пов. Горлиці, Зах. Україна. Полишила у великому смутку 3 синів: Михайла, Василя й Івана та 3 внуків. — Вічна їй Пам'ять. М. Політило, секр.

Іван ДЕРЕВ'ЯНИЙ — член Товариства ім. Ст. Мельничука, 331 Відд. УНСоюзу в Мілвіл, Н. Дж., помер дня 20-го жовтня 1962 року, проживши 66 років. Покійний походив зі села Плотичі, пов. Бережани, Зах. Україна. Полишив у смутку дружину Катерину та 2 доньки: Марію і Анну. Похорон відбувся 24-го жовтня ц. р., з кат. церкви св. о. Миколая. — В. Н. П.! А. Романюк, секр.

• РОЗШУКИ •

Марія СІМКІВ
237 East Richmond Street
Philadelphia 25, Pa.
пошукує:

1. ЮСТИНУ ВИКЛЮК, зі Саджавки, пов. Станиславів. До ЗДА прибула 1910 року.
2. ВАСИЛЯ АНДРУШКО, який прибув до ЗДА 1945 року.

Кость ЛЕВЧАК пошукує свого стрийка ЛУЧКУ ЛЕВЧАКА з дому КАВАНКА, який прибув до Америки перед першою світовою війною. Лучка Левчак походить зі села Полонна, пов. Сянік. Прошу пошукуваного і тих хто знав би його адресу, писати до:
K. LEWCZAK
30-56 45th Street
Astoria 3, L. I., N. Y.

Михайло БАВІН пошукує ВОЛОДИМИРА ЛАКОТУ, із села Голодівка, пов. Рудки, Львівська область, який попав у полон до Німеччини, а тепер правдоподібно перебуває в ЗДА. Прошу писати на адресу:
Михайло БАВІН
398 South Main Street
New Britain, Conn.

ТАРЗАН, ч. 4941. Тарзан плянує втечу...

THE HAPLESS PRISONERS WERE CONFINED BUT TARZAN DID NOT SEEM COMPLETELY DISCOURAGED. "WAS SPEAR REALLY A DOCTOR?" HE ASKED.

COMMISSIONER WALLACE WAS CURIOUS. "NO, ONLY A LABORATORY TECHNICIAN. WHY? HAVE YOU—?"

"I'M NOT SURE," REPLIED THE APE-MAN. "YET, WE MIGHT HAVE ONE DARING CHANCE TO ESCAPE."

Нещасливих в'язнів вкинули до тюрми, але Тарзан зовсім не був прибитий на дусі. — Чи Спір є направду лікарем? — спитав він.

Комісар Воллес був допитливий. — Ні, він є тільки лябораторійним т е х н і к о м. — Чому? Чи ви?..

— Я ще не є певний, — відповів мавполюд. — Все ще маємо зухвалу н а г о д у до втечі.